

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра «Права»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Правознавство

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань 26 – Цивільна безпека
(шифр і назва)

спеціальність 263– Цивільна безпека
(шифр і назва)

освітня програма Охорона праці
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни загальна підготовка
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання денна

Харків - 2023

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни

Правознавство

(назва дисципліни)

Розробники:

Зав.каф.права, канд. юрид. наук, доцент

(підпис)

(ініціали та прізвище)

І.В.Лисенко

Ст.викл. каф.права

(підпис)

М.О. Сємко

(ініціали

та

прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри
«Права»

Протокол від «25» серпня_2023 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

І.В.Лисенко

(ініціали та прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва освітньої програми Охорона праці,
спеціальність 263 – Цивільна безпека, галузь знань 26 – Цивільна безпека
Кафедра «Безпека праці та навколишнього середовища»
(назва кафедри на якій викладається дисципліна)

Гарант ОП Людмила ВАСЬКОВЕЦЬ _____
(ПІБ)

_____
(Підпис, дата)

Завідувач кафедрою Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ _____
(ПІБ)

_____
(Підпис, дата)

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Гарант освітньої програми

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: «Правознавство» полягає в засвоєнні майбутніми фахівцями нормативно-правових актів чинного українського законодавства, міжнародно-правових актів, ратифікованих Україною, які регулюють суспільні відносини, що виникають в нашій державі між фізичними, юридичними особами й державою та регулюють суспільні відносини.

Компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК-8. Здатність працювати як в команді, так і автономно.

СК-1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці.

СК-2. Здатність оперувати термінами та визначеннями понять у сфері цивільного захисту, охорони праці; основними положеннями, вимог та правил стосовно проведення моніторингу, організування та впровадження заходів щодо запобігання, ліквідування надзвичайних ситуацій.

СК-5. Здатність організувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної, промислової безпеки та охорони праці.

СК-15. Здатність до організації безпечної експлуатації техніки, устаткування, спорядження у сфері професійної діяльності, створення безпечних і здорових умов праці.

Результати навчання:

РН-2. Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності

РН-3. Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.

РН-4. Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.

РН-5. Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, спілкуватися українською професійною мовою; читати й розуміти фахову іншомовну літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах;

демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності.

PH-9. Використовувати у професійній діяльності сучасні інформаційні технології, системи управління базами даних та стандартні пакети прикладних програм.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
	Адміністративне право Трудове право Правове регулювання підприємницької діяльності

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	90/3	32	58	16		16			3	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 36 (%):

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Порядковий №	Види навчальн. Занять (Л; ЛЗ; ПЗ; С, М)	Кількість годин	Номери семестрів, найменування тем і питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу студентам	Інформаційно-методичне забезпечення
1	2	3	4	5
			Змістовий модуль № 1. Загальна частина	
			Т 1.ПРАВО ЯК СОЦІАЛЬНА СИСТЕМА.	
1	Л	2	Поняття й ознаки права. Функції і принципи права. Система права і її структура. Джерела права.	1, 4, 10, 12 – 17,21,22,24,25
2	СР	8	Питання для самостійної роботи: Виникнення держави та права. Загальні теорії походження держави та права. Закон як юридичний акт Дія закону у часі, просторі і за колом осіб Законотворчий процес в Україні Підзаконні акти Систематизація нормативно-правових актів	1, 4, 10, 12 – 17,21,22,24,25
3	С	4	ПРАВО: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ Право: поняття, ознаки, функції Система права та її структура. Джерела права. Закони та підзаконні акти.	1, 4, 10, 12 – 17,21,22,24,25
			Т 2.ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА.	
4	СР	2	Предмет і метод цивільного права Цивільне законодавство. Поняття і зміст цивільного правовідношення Поняття об'єктів цивільного права, їх класифікація	1, 4, 10, 12 – 17,21,22,24,25
5	СР	8	Питання для самостійної роботи: Поняття, зміст та ознаки цивільних правовідносин Право власності Підстави виникнення та припинення права власності Види власності в Україні Захист права власності	1, 4, 10, 12 – 17,21,22,24,25

			<p>Поняття та види об'єктів цивільного права</p> <p>Речі та їх класифікація</p> <p>Гроші як об'єкти цивільних правовідносин</p> <p>Цінні папери і їх характеристика</p> <p>Особисті немайнові права як об'єкти цивільного права.</p> <p>Відшкодування моральної шкоди.</p>	
6	СР	4	<p>ЦИВІЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ</p> <p>Поняття, зміст та ознаки цивільних правовідносин</p> <p>Майнові правовідносини, їх характеристика</p> <p>Право власності</p> <p>Особисті немайнові правовідносини</p>	1, 4, 10, 12 – 17,21,22,24,25
			Т 3. СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА	
7	СР	2	<p>Правовий статус суб'єктів цивільного права</p> <p>Правосуб'єктність фізичних осіб</p> <p>Юридичні особи: поняття, ознаки, класифікація</p>	8,20,23; Д.1
8	СР	8	<p>Питання для самостійної роботи:</p> <p>Особливості дієздатності неповнолітніх.</p> <p>Правові наслідки визнання особи безвісно відсутньою.</p> <p>Оголошення особи померлою.</p> <p>Фізична особа – підприємець.</p> <p>Підприємства: поняття та види підприємств в Україні.</p> <p>Господарські товариства.</p> <p>Держава як суб'єкт цивільного права.</p> <p>Іноземці як суб'єкти цивільних правовідносин.</p>	8,20,23; Д.1
9	СР	4	<p>СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА</p> <p>Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.</p> <p>Юридичні особи: поняття, ознаки, види.</p> <p>Порядок виникнення та припинення діяльності юридичних осіб.</p> <p>Держава як суб'єкт державних правовідносин.</p>	8,20,23; Д.1
			Т4. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР.	
10	ЛК	2	<p>Поняття, значення та функції договору в цивільному праві.</p> <p>Система цивільно-правових договорів.</p> <p>Укладення, зміна та розірвання договору</p>	8,20,23; Д.1
11	СР	8	<p>Питання для самостійної роботи:</p> <p>1. Загальна характеристика зобов'язальних правовідносин.</p> <p>2. Поняття та склад зобов'язання.</p>	8,20,23; Д.1

			<p>3. Підстави виникнення зобов'язання.</p> <p>4. Система зобов'язань.</p> <p>5. Принципи виконання зобов'язань.</p> <p>6. Суб'єкти виконання зобов'язань.</p> <p>7. Місце, строк та спосіб виконання зобов'язань.</p> <p>8. Способи забезпечення виконання зобов'язань.</p> <p>9. Неустойка, штраф і пеня як засоби забезпечення виконання зобов'язань.</p> <p>10. Застава як спосіб забезпечення виконання зобов'язань.</p> <p>11. Відповідальність за порушення зобов'язань.</p> <p>12. Умови (підстави) цивільно-правової відповідальності.</p> <p>13. Поняття та способи припинення зобов'язань.</p>	
12	СР	4	<p>ПРАВОЧИНИ. ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР.</p> <p>Поняття правочинів, умови їх дійсності.</p> <p>Цивільно-правовий договір: поняття та види.</p> <p>Зміст цивільно-правового договору.</p> <p>Відповідальність сторін за порушення умов договору</p>	8,20,23; Д.1
			Змістовний модуль №2. Особлива частина	
			Т 5. ШЛЮБНІ ТА СІМЕЙНІ ПРАВОВІДНОСИНИ.	
13	СР	2	<p>Шлюб та умови його укладання. Державна реєстрація шлюбу.</p> <p>Майнові відносини в шлюбі і сім'ї</p> <p>Особисті немайнові відносини в шлюбі і сім'ї.</p> <p>Припинення шлюбу.</p>	8,20,23; Д.1
14	СР	8	<p>Питання для самостійної роботи:</p> <p>Загальна характеристика Сімейного кодексу України.</p> <p>Поняття сімейного права. Шлюб і сім'я.</p> <p>Право власності подружжя.</p> <p>Шлюбний договір.</p> <p>Визнання шлюбу недійсним.</p> <p>Взаємні права та обов'язки батьків і дітей.</p> <p>Позбавлення батьківських прав.</p> <p>Опіка та піклування.</p>	8,20,23; Д.1
15	СР	2	<p>ШЛЮБНІ ТА СІМЕЙНІ ПРАВОВІДНОСИНИ.</p> <p>1. Поняття шлюбу і умови його укладання.</p>	8,20,23; Д.1

			2. Розірвання шлюбу. 3. Особисті немайнові та майнові відносини в шлюбі та сім'ї.	
			Т 6. ЗАХИСТ ПРИВАТНИХ ПРАВ	
16	СР	2	Поняття позову та його ознаки. Позовна давність. Захист прав суб'єктів цивільного права. Захист прав споживачів.	8,20,23; Д.1
17	СР	8	Питання для самостійної роботи: 1. Здійснення та захист цивільних прав. 2. Захист честі, гідності та ділової репутації фізичної особи. 3. Захист права власності. 4. Віндикаційний позов. 5. Негаторний позов. 6. Загальна характеристика інших засобів захисту права власності.	8,20,23; Д.1
18	СР	2	ЗАХИСТ ПРИВАТНИХ ПРАВ Поняття позову. Матеріальні ознаки позову. Позовна давність. Захист прав суб'єктів цивільного права	8,20,23; Д.1
			Т 7. ТРУДОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ	
19	СР	2	Трудове право як галузь права. Поняття, сторони та зміст трудового договору Трудовий контракт як особлива форма трудового договору. Підстави припинення трудових правовідносин.	8,20,23; Д.1
20	СР	2	Т 8.ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ	
			Адміністративні правовідносини: поняття та їх види. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення. Види адміністративних стягнень. Кримінальне право як галузь права. Поняття злочину та відповідальність за його скоєння. Порядок притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності.	8,20,23; Д.1
21	СР	10	Питання для самостійної роботи: Поняття суспільної праці і трудового права України. Колективний договір. Умови і порядок прийому на роботу.	8,20,23; Д.1

			Трудова книжка працівника. Робочий час і його види. Поняття і види часу відпочинку. Особливості праці неповнолітніх. Трудова дисципліна і види дисциплінарних стягнень. Порядок накладання і зняття дисциплінарних стягнень. Матеріальна відповідальність працівників. Порядок розгляду індивідуальних спорів. Порядок вирішення колективних спорів (конфліктів). Поняття соціального захисту і соціального забезпечення. Пенсійне забезпечення в Україні.	
			Залік	
Усьо го		90		

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	14
2	Підготовка до семінарських занять	18
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	26
	Разом	58

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання навчальним планом не передбачені.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни «Правознавство» використовуються такі методи навчання як: співбесіда, пояснення, розповідь, інноваційні методи з використанням мультимедійних презентацій, лекції, розгляд проблемних ситуацій, вирішення практичних ситуацій із застосуванням нормативно-правових актів України.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль складової робочої програми, яка освоюється під час самостійної роботи студента, проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з практичних занять – за допомогою виступів, перевірки виконаних завдань, тестів, реферату за обраною темою, проведення контрольних робіт тощо.
- з індивідуальних завдань – за допомогою перевірки реферату за обраною темою.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку (з оцінкою) відповідно до навчального плану в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом.

Розподіл балів, які отримують студенти

Таблиця 1. – Розподіл балів для оцінювання успішності студента для заліку

Контрольні роботи	Лабораторні роботи	КР (КП)	РГЗ	Індивідуальні завдання	Тощо	Залік	Сума
50	.....	....	...	20	....	30	100

Критерії та система оцінювання знань та вмінь студентів.

Згідно основних положень ЄКТС, під **системою оцінювання** слід розуміти сукупність методів (письмові, усні і практичні тести, екзамени, проекти, тощо), що використовуються при оцінюванні досягнень особами, що навчаються, очікуваних результатів навчання.

Успішне оцінювання результатів навчання є передумовою присвоєння кредитів особі, що навчається. Тому твердження про результати вивчення компонентів програм завжди повинні супроводжуватися зрозумілими та відповідними **критеріями оцінювання** для присвоєння кредитів. Це дає можливість стверджувати, чи отримала особа, що навчається, необхідні знання, розуміння, компетенції.

Критерії оцінювання – це описи того, що як очікується, має зробити особа, яка навчається, щоб продемонструвати досягнення результату навчання.

Основними концептуальними положеннями системи оцінювання знань та вмінь студентів є:

1. Підвищення якості підготовки і конкурентоспроможності фахівців за рахунок стимулювання самостійної та систематичної роботи студентів протягом навчального семестру, встановлення постійного зворотного зв'язку викладачів з кожним студентом та своєчасного коригування його навчальної

діяльності.

2. Підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів відбувається за рахунок контролю протягом семестру із використанням 100 бальної шкали (табл. 2). Оцінки обов'язково переводять у національну шкалу (з виставленням державної семестрової оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно” чи „незадовільно”) та у шкалу ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Таблиця 3 – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Рейтингова Оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	- Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах ; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки ; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні ; - вміння вирішувати складні практичні задачі.	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82-89	B	Добре	- Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу , що передбачений модулем; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки ; - вміння вирішувати складні практичні задачі.	Відповіді на запитання містять певні неточності ;
75-81	C	Добре	- Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування ; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки ; - вміння вирішувати практичні задачі.	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач.
64-74	D	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування ; - вміння вирішувати прості практичні задачі.	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання ; - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати

				розрахунки; - невміння вирішувати складні практичні задачі.
60-63	Е	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі.	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом.	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі.
1-34	Ф (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література:

1. Правознавство: Хрестоматія / Упоряд.: Л. В. Перевалова, В. Г. Вергун, Г. М. Гаряєва, О. В. Гаєвая, І. В. Лисенко, О. В. Кузьменко – Харків: НТУ «ХП», 2019 – 220 с. – Режим доступу: <http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2019/06/Pravoznavstvo.-HRESTOMATIYA.doc>

2. Правове регулювання внутрішнього ринку Європейського Союзу : навч.-метод. посіб. / Л.В. Перевалова, О.В. Гаєвая, Г.М. Гаряєва. Харків : ФОП

Панов А.М., 2020. 68 с. – Режим доступу: <http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2021/05/NMP-PR-VR-YES-2020.docx>

3. Тезаурус з правознавства: / Перевалова Л.В., Гаєвая О.В., Гаряєва Г.М., Кузьменко О.В., Лисенко І.В., Ткачов М.М. – Харків НТУ «ХП», 2021. – 194с. – Режим доступу: http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2021/09/tezaurus_vychitka-eng-16.06.2021docx-1.docx

4. Правові засади управлінської діяльності : навч.-метод. посіб. / Л.В. Перевалова, О.В. Гаєвая, Г.М. Гаряєва, І.В. Лисенко. Харків : ФОП Панов А.М., 2020. 50 с. – Режим доступу: <http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2020/10/Methodposibnik-PZUD-2-1.docx>

5. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з правових дисциплін для студентів заочної форми навчання усіх спеціальностей / уклад.: О. В. Гаєвая, Г. М. Гаряєва, І. В. Лисенко, Л. В. Перевалова. – Харків: НТУ «ХП», 2021 – 128 с. – Режим доступу: http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2021/06/Methodichni-vkazivki_dlya-napisannya-kr-dlya-zo-1-1.docx

6. Інформаційне право в медіа сфері : навч. посіб. / Л.В. Перевалова, І.В. Лисенко, Г.М. Гаряєва та ін. – Харків: НТУ «ХП», 2018. – 192 с. – Режим доступу: <http://web.kpi.kharkov.ua/pravo/wp-content/uploads/sites/90/2019/10/Navch.-metod.-posibnik-Form.-pravo-v-media-sferi-maket-1.docx>

Допоміжна література:

1. Конституція України // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/254к/96-вр
2. Цивільний кодекс України // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15
3. Сімейний кодекс України // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/
4. Господарський кодекс України // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15&pass=4/UMfPEGznhh85k.ZiaMLTagHI4n.s80msh8Ie6>.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/
6. Кодекс законів про працю України // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua/laws/show/322-08
7. Кримінальний кодекс України // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2341-14
8. Закон України про захист прав споживачів // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12

9. Цивільний процесуальний кодекс України // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15

10.Кримінальний процесуальний кодекс України // – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-154651-17

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України «Урядовий портал України». – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

3. Портал Ліга Закон: Закони України, останні новини України Портал Ліга Закон: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ligazakon.ua/>.

4. Офіційний сайт Інституту проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого. – Режим доступу : <http://www.legality.kiev.ua/>.